

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Cdo/222/2021
Identifikačné číslo spisu:	4319201090
Dátum vydania rozhodnutia:	30.03.2023
Meno a priezvisko:	JUDr. Peter Brňák
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:4319201090.2

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Petra Brňáka a sudcov JUDr. Ľubora Šeba a JUDr. Martiny Valentovej, spore žalobkyne Mgr. J. W.D., bývajúcej v V., L. XX, K. G., zastúpenej advokátom Mgr. Petrom Žídkom, PhD., so sídlom v Brne, tľ. Kpt. Jaroše 13, proti žalovanej Slovenskej republike, za ktorú koná Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, so sídlom v Bratislave, Račianska 71, o náhradu škody, vedenom na Okresnom súde Levice pod sp. zn. 14C/7/2019, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 11. júna 2020 sp. zn. 8Co/1/2020, takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a.

Žalovaná má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Levice (ďalej aj „súd prvej inštancie“) rozsudkom č. k. 14C/7/2019-156 zo dňa 16. septembra 2019 zamietol žalobu žalobkyne, ktorou sa voči žalovanej domáhala náhrady škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom Okresného súdu Levice. Súd prvej inštancie zo žaloby zistil, že žalobkyňa podala dňa 3.12.2010 návrh na vykonanie exekúcie vedenej na základe exekučného titulu - platobného rozkazu Okresného súdu Frýdek-Místek, č. Ro 390/96-9 zo dňa 1. apríla 1996. Súd prvej inštancie v konaní vedenom pod sp. zn. 11Er/1209/2010 vydal dňa 27. januára 2011 poverenie súdnej exekútorke na vykonanie predmetnej exekúcie. Proti upovedomeniu o začatí exekúcie podal povinný námietky, o ktorých rozhodol súd prvej inštancie uznesením zo dňa 19. decembra 2011 č. k. 11Er/1209/2010-38 tak, že exekúciu vyhlásil za neprípustnú a zastavil. Po podanom odvolaní zo strany žalobkyne Krajský súd v Nitre uznesením zo dňa 18. decembra 2014 č. k. 11CoE/214/2014-155 uznesenie súdu prvej inštancie zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie, pričom súd prvej inštancie o námietkach opätovne nerozhodol, preto žalobkyňa podala dňa 19. októbra 2017 sťažnosť na postup súdu, ktorá bola podpredsedom Okresného súdu Levice vybavená podaním zo dňa 20.11.2017 pod č.

Spr. 3066/17 tak, že ju podpredseda súdu vyhodnotil ako odôvodnenú, nakoľko v predmetnej veci (t. j. ku dňu 20.11.2017) súd prvej inštancie opätovne nerozhodol v súlade s právnym názorom Krajského súdu v Nitre o podaných námietkach povinného. Opätovne vo veci súd prvej inštancie rozhodol uznesením zo dňa 29. júna 2018 sp. zn. 11Er/1209/2010 tak, že námietky povinného proti exekúcii zamietol, námietky povinného proti trovám exekúcie zamietol ako oneskorene podané, exekúciu vyhlásil za neprípustnú, exekučné konanie zastavil, súdnej exekútorke priznal právo na náhradu trov exekúcie proti oprávnenej v rozsahu 100% a nepriznal nárok na náhradu trov exekučného konania povinnému proti oprávnenej. Aj proti tomuto uzneseniu podala odvolanie žalobkyňa, v dôsledku čoho súd vykonával procesné úkony a vec predložil Krajskému súdu v Nitre dňa 11.2.2019, ktorý súd uznesením zo dňa 30. apríla 2019 č. k. 11CoE/2/2019-283 uznesenie súdu prvej inštancie v napadnutej časti výroku o vyhlásení exekúcie za neprípustnú a výroku o zastavení exekúcie potvrdil a odvolanie oprávnenej proti výroku o priznaní súdnej exekútorke práva na náhradu trov exekúcie proti oprávnenej v rozsahu 100% odmietol. Povinnému nárok na náhradu trov odvolacieho konania nepriznal. Predmetné uznesenie nadobudlo právoplatnosť dňa 24.7.2019. V súvislosti s uvedeným procesným postupom súdu si žalobkyňa uplatnila nárok na náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 6.000,- eur voči žalovanej v zmysle § 9 zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci (ďalej len „zákona č. 514/2003 Z. z.“), ktorá jej mala byť spôsobená nesprávnym úradným postupom súdu prvej inštancie, a to konkrétne priet'ahmi v súdnom konaní vedenom na súde prvej inštancie pod sp. zn. 11Er/1209/2010. Žalobkyňa uvádzala, že v dobe podania žiadosti o predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody v januári 2018 celková doba konania v predmetnej exekučnej veci predstavovala 7 rokov a 1 mesiac bez toho, aby vo veci bolo vydané rozhodnutie súdu prvej inštancie o námietkach povinného proti exekúcii. A v dobe podania žaloby celková dĺžka konania predstavovala 8 rokov a 3 mesiace bez existencie právoplatného rozhodnutia o námietkach povinného proti exekúcii.

1.1. Súd prvej inštancie mal vo vzťahu k žiadosti o predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody preukázané, že žalobkyňa podala dňa 23.1.2018 žiadosť o predbežné prejedanie nároku na náhradu škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom podľa § 15 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z., v rámci ktorej okrem poukazu na celkový skutkový stav uviedla, že dňa 23.11.2017 bola právnomu zástupcovi žiadateľky doručená odpoveď na sťažnosť, v ktorej predseda súdu uznal sťažnosť na priet'ahy v konaní za odôvodnenú. Vďaka tejto skutočnosti sa žalobkyňa domnievala, že jej v súvislosti s nesprávnym úradným postupom štátneho orgánu podľa § 9 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z. vznikla ujma. Tej sa dopustil súd prvej inštancie tým, že v priebehu 37 mesiacov vo veci nevydal žiadne rozhodnutie, a tak zapríčinil zbytočné priet'ahy v konaní. Podaním zo dňa 9.7.2018 žalovaná oznámila žalobkyni, že predmetnú žiadosť posúdila ako nedôvodnú, preto súd prvej inštancie mal za to, že boli naplnené predpoklady na podanie žaloby podľa § 15 zákona č. 514/2003 Z. z. v časti, ktorá sa týkala priet'ahov v konaní v rozsahu 34 mesiacov, t. j. od 30.1.2015 do 20.11.2017, pričom v podaniach žalobkyne bolo nesprávne uvádzané v rozsahu 37 mesiacov. Vo zvyšnom rozsahu, t.j. namietanie akéhokoľvek pochybenia zo strany krajského súdu, resp. súd prvej inštancie pred podaním odvolania (v poradí prvého), resp. po posúdení sťažnosti žalobkyne na postup súdu zo dňa 20.11.2017, uvedené nebolo predmetom predbežného prerokovania, v dôsledku čoho nie je splnený ani predpoklad podľa § 15 zákona č. 514/2003 Z. z. pre uplatnenie nároku na náhradu nemajetkovej ujmy z tohto titulu na súde.

1.2. Súd prvej inštancie mal preukázané, že žalobkyňa v žalobe uvádzala, že nesprávny úradný postup súdu prvej inštancie mal spočívať v priet'ahoch v konaní vedenom pod sp. zn. 11Er/1209/2010, konkrétne v nečinnosti súdu v trvaní 37 mesiacov, nakoľko súd prvej inštancie po vrátení veci z krajského súdu až do roku 2017 v predmetnom konaní nevydal žiadne rozhodnutie. Na preukázanie uvedeného žalobkyňa predložila vybavenie sťažnosti podpredsedom súdu prvej inštancie zo dňa 20.11.2017 sp. zn. Spr. 3066/17, ktorým bola sťažnosť vyhodnotená ako odôvodnená, teda v tomto rozsahu súd konštatoval splnenie podmienky v zmysle § 9 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z. z. Čo sa však týkalo doby nečinnosti súdu prvej inštancie, v rámci ktorej žalobkyňa žiadala pripočítať obdobie 35 mesiacov, kedy Krajský súd v Nitre rozhodoval o odvolaní žalobkyne proti uzneseniu súdu prvej inštancie zo dňa 19. decembra 2011 sp. zn. 11Er/1209/2010 a následne nečinnosť súdu po podaní žiadosti o predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody v roku 2018 a zohľadniť obdobie trvania sporu v rozsahu 8 rokov a 3 mesiace, v tomto ohľade súd prvej inštancie poukázal na § 9 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z. z., z ktorého vyplýva, že pri posudzovaní nesprávneho úradného postupu súdu, spočívajúceho v porušení povinnosti urobiť úkon alebo vydať rozhodnutie v zákonom ustanovenej

lehote, v nečinnosti pri výkone verejnej moci alebo v zbytočných prietahoch v konaní sa vychádza len z výsledkov taxatívne uvedených rozhodnutí. V nadväznosti na uvedené sa súd prvej inštancie stotožnil so žalovanou, že žalobkyňa nepreukázala existenciu nesprávneho úradného postupu ani Krajského súdu v Nitre (v čase rozhodovania o odvolaní), ani súdu prvej inštancie (v období po vybavení sťažnosti na postup súdu zo dňa 20.11.2017) v podobe ich nečinnosti a taktiež nemožno zosumarizovať nečinnosť súdov v rozsahu 8 rokov 3 mesiace, pretože absentuje preukázanie nesprávneho úradného postupu súdu prvej inštancie v období pred postúpením veci Krajskému súdu v Nitre na rozhodnutie o odvolaní žalobkyne, v poradí prvého. Síce sa jedná o jedno súdne konanie prebiehajúce v rámci dvoch inštancií, ale z hľadiska posúdenia titulu podľa zákona č. 514/2003 Z. z. predstavujú nesprávny úradný postup súdu prvej inštancie a krajského súdu dva samostatné tituly pre uplatnenie nároku, ako aj jednotlivé obdobia v rámci týchto konaní. Súd prvej inštancie konštatoval, že v rámci vymedzených období nebola splnená základná podmienka pre posúdenie a rozhodnutie súdu o nároku na náhradu nemajetkovej ujmy, dôvodiac pritom absenciou rozhodnutia oprávneného orgánu o existencii prietahov. S prihliadnutím na uvedené súd prvej inštancie v ďalšom konaní ohľadom týchto období nevykonával ani dokazovanie na vznik a výšku uplatnenej náhrady nemajetkovej ujmy, ako ani neprihliadal na skutkové tvrdenia žalobkyne, nakoľko tieto žalobkyňa spôsobom predpokladaným v § 9 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z. z. nepreukázala.

1.3. Súd prvej inštancie poukázal na to, že žalobkyňa pred rokom 2017 nevykonala akýkoľvek úkon smerujúci k náprave tvrdených prietahov, ktoré vymedzila obdobím 8 rokov a 3 mesiacov (teda od začiatku vedenia exekučného konania). S prihliadnutím na uvedené bolo potrebné aj uvedené zohľadniť pri uplatnení výšky náhrady nemajetkovej ujmy s poukazom na nález Ústavného súdu SR, č. k. III. ÚS 69/2011-25 zo dňa 3. mája 2011. Následne vychádzajúc z § 17 ods. 2, 3 zákona č. 514/2003 Z. z. súd prvej inštancie mal za to, že v prípade preukázania splnenia ostatných podmienok (t. j. nesprávny úradný postup, ako aj príčinná súvislosť), nemajetková ujma v peniazoch sa uhrádza iba ak nepostačuje konštatovanie porušenia práva alebo neprichádzajú do úvahy iné nepeňažné prostriedky nápravy. Z vybavenia sťažnosti pritom vyplývalo, že exekučný spis bol zaradený na zoznam sledovaných vecí za účelom zabezpečenia sledovania plynulosti konania a rozhodovania v takejto exekučnej veci, pričom vyššia súdna úradníčka bola upozornená, aby exekučné veci vybavovala v primeraných lehotách. Okrem toho bolo potrebné prihliadnuť aj na to, že žalobkyňa po prvýkrát namietala nečinnosť súdu prvej inštancie až sťažnosťou na postup súdu zo dňa 19.10.2017 a taktiež v neposlednom rade je podstatná i skutočnosť, že exekúcia bola v konečnom dôsledku zastavená, preto súd prvej inštancie ustálil, že zvolený spôsob kompenzácie, t. j. konštatovanie porušenia práva a prijatie opatrení, je dostatočnou formou zadosťučinenia, a to aj s prihliadnutím na to, že následne po podaní sťažnosti k prietahom v konaní nedošlo, nakoľko žalobkyňa ďalšiu sťažnosť nepodala, ako ani nebolo vydané rozhodnutie, ktorým by bola sťažnosť hodnotená za dôvodnú. Teda zvolená kompenzácia bola dostatočná. Súd prvej inštancie poukázal na to, že v konaní o nároku na náhradu nemajetkovej ujmy je žalobkyňa zaťažená dôkazným bremenom ohľadom vzniku a rozsahu nemajetkovej ujmy, pričom musí preukázať konkrétny negatívny prejav nemajetkovej ujmy vo svojej osobnostnej sfére.

1.4. Súd prvej inštancie preto následne argumentoval tým že žalobkyňa nepreukázala existenciu ani výšku uplatňovanej náhrady nemajetkovej ujmy, keďže neurčité všeobecné konštatovania o tom, že prietahy v konaní jej spôsobili stav neistoty, citeľný zásah a nepríjemnosti v osobnom živote, prejavujúce sa nutnosťou žiť v akútnej hmotnej núdzi, ešte sami o sebe neodôvodňujú, a ani nepreukazujú akým spôsobom jej bola tvrdenými prietahmi v exekučnom konaní spôsobená nemajetková ujma práve vo výške 6.000,- eur. Navyiac, uvedené nevyplývalo ani z výsluchu žalobkyne, ktorá žiadnym spôsobom súdu nepreukázala, že by zhoršenie zdravotného stavu bolo spájané s prietahmi v konaní. Čo sa týkalo stavu neistoty a beznádeje ohľadom výsledku exekučného konania, ani uvedené súd nemal zo strany žalobkyne preukázané, pretože ako vyplývalo z exekučného spisu, už v roku 2011 povinný vzniesol námietku proti exekúcii, v rámci ktorej poukázal na nedostatok svojho majetku a vzniesol i námietku premĺčania. Rovnako tak neobstálo tvrdenie o pomernej nenáročnosti veci, pretože ako sama žalobkyňa uviedla, predloženie dôkazov si vyžadovalo čas, a preto tento čas potreboval aj súd, aby vydal rozhodnutie, v rámci ktorého jednak rozhodol o námietkach povinného, ako aj o námietkach povinného proti trovám exekúcie, ale tiež rozhodoval aj vo veci samej a to tak, že exekúciu v konečnom dôsledku zastavil. Rovnako tak nie je zrejmé, z čoho žalobkyňa usúdila, že peniaze jej budú v konečnom dôsledku priznané a že exekúcia bude vykonaná, keď sám povinný namietol nemajetnosť, pričom mu bola

priznaná i bezplatná právna pomoc v rámci exekučného konania. Z uvedeného bolo potrebné vyvodiť, že žalobkyňa požadovanú ujmu s prihliadnutím na znenie § 17 ods. 3 zákona č. 514/2003 Z. z. nepreukázala, a z vykonaného dokazovania, najmä z výsluchu žalobkyne vyplynulo, že táto dôkazné bremeno neunesla, ani čo sa týkalo vzniku nemajetkovej ujmy. Žalovaná namietala aj existenciu priamej a bezprostrednej príčinnej súvislosti medzi tvrdenými prietahmi a zdôvodnením nároku na náhradu nemajetkovej ujmy, s čím sa stotožnil aj súd prvej inštancie, pretože žalobkyňa svoju nepriaznivú finančnú situáciu, nízke príjmy a citelný zásah spájala s nevymoženosťou pohľadávky v exekučnom konaní, resp. vznikom jej záväzku voči štátu v podobe spotrebnej dane a k exekúcii svojej vykonateľnej pohľadávky proti povinnému sa upínala ako k východisku, bez možnosti pripustiť, že k vymoženiu pohľadávky nemuselo dôjsť. V tejto súvislosti súd prvej inštancie poukázal na tiež na to, že exekučný súd vydal dňa 29. júna 2018 uznesenie č. k. 11Er/1209/2010-243, ktorým exekúciu vyhlásil za neprípustnú a zastavil z dôvodu, že zo strany povinného bola vznesená dôvodná námietka premlčania. Uvedené rozhodnutie bolo potvrdené odvolacím súdom, preto bolo potrebné zhrnúť, že žalobkyňa sama svojím zavinením (nepodaním návrhu na vykonanie exekúcie riadne a včas) uplatnila právo na vymoženie pohľadávky až po uplynutí premlčacej doby. Dôsledky, ktoré žalobkyňa spája s nečinnosťou súdu, sú potom tiež v príčinnej súvislosti s nevymoženosťou pohľadávky z dôvodu neuplatnenia si svojho nároku v premlčacej lehote, a nie v priamej a bezprostrednej príčinnej súvislosti s postupom súdu prvej inštancie.

1.5. Keďže žalobkyňa nepreukázala existenciu nesprávneho úradného postupu Krajského súdu v Nitre pri rozhodovaní o jej odvolaniach, ani existenciu nesprávneho úradného postupu súdu prvej inštancie po vybavení sťažnosti, ako ani existenciu nesprávneho úradného postupu súdu prvej inštancie pred odoslaním spisu na Krajský súd v Nitre po podaní odvolania, v uvedenej časti bolo potrebné dospieť k záveru, že neunesla dôkazné bremeno ohľadom preukázania vzniku nesprávneho úradného postupu, a preto bolo irelevantné skúmanie existencie a výšky nemajetkovej ujmy, ako aj existencie príčinnej súvislosti medzi nesprávnym úradným postupom v týchto častiach a výškou nemajetkovej ujmy. Následne predmetom skúmania zostalo len obdobie, v rámci ktorého bol preukázaný nesprávny úradný postup v zmysle § 9 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z. z., avšak v tomto ohľade žalobkyňa neunesla dôkazné bremeno ohľadom preukázania výšky nemajetkovej ujmy, ktorú jednak vyčíslila s poukazom na dĺžku celého súdneho konania a tiež nepreukázala splnenie predpokladov v zmysle § 17 ods. 2, 3 zákona č. 514/2003 Z. z., ako ani existenciu príčinnej súvislosti.

2. Krajský súd v Nitre (ďalej aj „odvolací súd“) na odvolanie žalobkyne rozsudkom z 11. júna 2020 č. k. 8Co/1/2020-231 napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a žalovanej priznal náhradu trov odvolacieho konania. Odvolací súd sa stotožnil s odôvodením napadnutého rozhodnutia (§ 387 ods. 2 CSP).

2.1. Odvolací súd poukázal na to, že v žiadosti na predbežné prejednanie nároku z 23.1.2017 žalobkyňa nesprávny úradný postup vymedzila tak, že nesprávneho postupu sa „dopustil Okresný súd Levice tým, že behom tridsiatich siedmich mesiacov (od rozhodnutia Krajského súdu Nitra) vo veci nevydal žiadne rozhodnutie a tak zapríčinil zbytočné prietahy v konaní“, pričom ohľadom vyčíslenia nemajetkovej ujmy sumou 6.000,- eur poukázala iba na názor ESLP z jeho rozhodnutí, že pre jej výpočet treba brať do úvahy dĺžku celého konania, pričom výšku nemajetkovej ujmy tak stanovila s ohľadom na dôležitosť, ktorú pre ňu dokončenie predmetného (exekučného) konania malo, t. j. že nemohla disponovať so svojím majetkom s ekonomickým následkom akútnej hmotnej núdze, pričom ale návrh na exekúciu podala až po cca 4,5 roku od právoplatnosti exekučného titulu, ktorá skončila jej zastavením, po vyhlásení exekúcie za neprípustnú. Odvolací súd poukázal na to, že samotná skutočnosť dĺžky exekučného konania, t. j. vyčítanej označenej doby nečinnosti súdu prvej inštancie ako nesprávneho úradného postupu v kontexte nároku žalobkyne uplatneného u všeobecného súdu podľa zákona č. 514/2003 Z. z. jej uplatnený nárok (automaticky) nezakladá a v okolnostiach jeho uplatnenia v danej veci preukázaný (ani) nebol.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie, ktorého prípustnosť odvodzovala z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP.

3.1. Ako prvé žalobkyňa dôvodila, že odvolací súd sa odchýlil od záverov Najvyššieho súdu Slovenskej republiky formulovaných v uznesení sp. zn. 6Cdo/193/2011 z 25. apríla 2012, ktorým potvrdil

napadnuté rozhodnutie priznávajúce žalujúcej strane náhradu nemajetkovej ujmy za nesprávny úradný postup spočívajúci v neprimeranej dĺžke trestného konania. Súd v danej veci odôvodnil priznanie náhrady skutočnosťou, že trestné konanie malo nepriaznivý psychický vplyv na žalobcu a jeho rodinu. Žalovaná strana svoje dovolanie odôvodnila tým, že nižšie súdy náležite neodôvodnili vznik nemajetkovej ujmy a príčinnú súvislosť medzi jej vznikom a nesprávnym úradným postupom súdu. Najvyšší súd dovolanie odmietol. Súd prvej inštancie ale odmietol uvedené rozhodnutie, na ktoré sa odvolávala aplikovať, pretože v danej veci išlo o prietahy v trestnom konaní. S týmto hodnotením žalobkyňa v dovolaní nesúhlasila, pretože zákon z hľadiska vzniku zodpovednosti za škodu spôsobenú prietahmi v konaní nerozlišuje medzi jednotlivými druhmi konania. Táto okolnosť môže byť relevantná nanajvýš pri stanovení výšky nemajetkovej ujmy v peniazoch, keď možno predpokladať, že prietahy v trestnom konaní spravidla povedú k závažnejším následkom. Súd oboch inštancií teda rozhodli v rozpore s judikatúrou Najvyššieho súdu Slovenskej republiky. Zdôraznila tiež, že je potrebné vychádzať z celej dĺžky exekučného konania, v ktorom došlo k prietahom, hoci vo vzťahu k niektorým úsekom exekučného konania neexistuje rozhodnutie o existencii prietahov v zmysle § 9 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z. z. poukazujúc na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva, podľa ktorej na výpočet nemajetkovej ujmy je potrebné brať do úvahy dĺžku celého konania, a nie iba dĺžku konania pred jednotlivými súdnymi inštanciami samostatne (rozhodnutie Frigo proti Slovenskej republike). Ak predseda súdu prvej inštancie konštatoval existenciu prietahov dňa 20.11.2017 je evidentné, že tieto prietahy trvali aj po celé nasledujúce obdobie až do vydania rozhodnutia súdu prvej inštancie. Bolo by v rozpore so zásadou hospodárnosti konania, ak by musela podávať ďalšie sťažnosti k predsedovi súdu, aby boli ďalšie obdobia nečinnosti súdu po vybavení predchádzajúcej sťažnosti zohľadnené pri prerokovaní jej nároku na náhradu škody. Takýto výklad zákona je v rozpore s účelom a zmyslom § 9 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z. z. Z uvedených dôvodov mal súd prvej inštancie posudzovať nemajetkovú ujmu vzniknutú jej v dôsledku prietahov v predmetnom exekučnom konaní v celej jeho dĺžke 8 rokov a 7 mesiacov a neobmedzovať sa len na časový úsek 34 mesiacov, ktorý bol predmetom jej sťažnosti predsedovi súdu prvej inštancie.

3.2. Dovolateľka zdôraznila, že žiadosť o predbežné prerokovanie nároku sa vzťahovala na celé exekučné konanie, nie len na prietahy v konaní pred súdom prvej inštancie, ktoré predtým boli predmetom jej sťažnosti na súde prvej inštancie. Vyplyva to zo samotného obsahu žiadosti o predbežné prerokovanie nároku z 24.1.2018.

3.3. Nesúhlasila ani s názorom súdu prvej inštancie v súvislosti s preukazovaním prietahov v konaní, že pred rokom 2017, keď podala sťažnosť na postup súdu, neurobila akýkoľvek úkon smerujúci k náprave tvrdených prietahov. Sama iniciovala množstvo pokusov o urýchlenie konania, najmä telefonicky. Skutočnosť, že neurgovala priebeh konania od začiatku písomne a nezaobstarávala si od začiatku záznamy o vykonaných urgenciách, nemožno vykladať na jej ťarchu. Odkaz súdu na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky nie je príliehavý, pretože ústavný súd v citovanom náleze konštatoval porušenie zásady vigilantibus iura za odlišnej situácie a navyše aj napriek porušeniu zásady vigilantibus iura sťažovateľke priznal za prietahy v konaní finančné zadost'učinenie. Súd oboch inštancií teda nesprávne právne posúdili podmienky pre vznik nároku na náhradu škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom, keď ako podmienku pre vznik tohto nároku vyžadovali preukázanie jej vlastnej aktivity urgovaním odstránenia prietahov, hoci zákon žiadnu takú podmienku nestanovuje.

3.4. Za nesprávne právne posúdenie oboma súdmi nižšej inštancie žalobkyňa považovala posúdenie otázky, „aké skutočnosti musí žalobca v konaní o náhradu škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom (konkrétne prietahy v súdnom konaní) preukázať a akým spôsobom tak má urobiť...". V danej veci tak ide o nesprávnu aplikáciu noriem upravujúcich zodpovednosť za škodu všeobecne a konkrétne potom zodpovednosť štátu za škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom a náhradu spôsobenej nemajetkovej ujmy (§ 9 a § 17 zákona č. 514/2009 Z. z.). Žalobkyňa zdôraznila, že pred súdom prvej inštancie uskutočnila tvrdenie ku všetkým kritériám nároku a na ich preukázanie predložila dôkazy. Nemajetková ujma na jej strane spočívala najmä v dlhodobom stave neistoty ohľadom výsledku predmetného exekučného konania, čo jej spôsobilo stres a pocit bezmocnosti, ktoré boli umocnené jej vyšším vekom, zlým zdravotným stavom a stavom akútnej hmotnej núdze, v ktorom sa nachádzala a doteraz nachádza. O všetkých relevantných okolnostiach, ktoré možno exaktne preukázať (zdravotný stav, hmotná núdza), predložila dôkazy, ktoré súd prvej inštancie síce vykonal, ale v napadnutom rozhodnutí z nich nevyvodil žiadne závery. Tieto okolnosti boli potvrdené aj jej výsluchom na

pojednávani súdu. Súd oboch inštancií teda nesprávne právne posúdili, aké skutočnosti má ako žalobkyňa v konaní preukazovať, aby dokázala existenciu a výšku vzniknutej nemajetkovej ujmy, keď súdy trvali na preukazovaní konkrétnych skutočností, ktoré však na preukázanie existencie a výšky nemajetkovej ujmy nie sú podľa nej relevantné. V dôsledku toho súdy dospeli k nesprávnemu záveru, že dôkazné bremeno neunesla.

3.5. Odvolací súd sa stotožnil i s tým záverom súdu prvej inštancie, že nepreukázala existenciu príčinnej súvislosti medzi priet'ahmi v konaní a vzniknutou nemajetkovou ujmov. Súd prvej inštancie poukázal i na skutočnosť, že predmetné exekučné konanie bolo právoplatne zastavené v dôsledku vznesenia námietky premĺčania povinným. Negatívne dôsledky si tak mala zaviniť sama tým, že svoj nárok neuplatnila riadne a včas. V konaní ale namietala, že rovnako ako nemožno exaktne preukázať jej nemajetkovú ujmu spočívajúcu v stavoch neistoty, bezmocnosti a stresu, nemožno takto preukázať ani príčinnú súvislosť medzi priet'ahmi v konaní a touto nemajetkovou ujmov. Skutočnosť, že exekučné konanie, v ktorom došlo k priet'ahom, bolo právoplatne zastavené, je pre posúdenie uplatneného nároku irelevantná. Nemajetková ujma totiž vznikla v dôsledku priet'ahov v exekučnom konaní, ku ktorým preukázateľne došlo, a skutočnosť, že exekučné konanie bolo následne zastavené, na tom nemôže nič zmeniť. Ústavou garantované právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov majú všetky procesné subjekty a nie iba tie, ktoré v konaní, kde k priet'ahom došlo, nakoniec uspejú. Okrem toho podala proti rozhodnutiu o zastavení predmetného exekučného konania odvolanie.

3.6. Dovolateľka polemizovala i s tými závermi súdov nižších inštancií, podľa ktorých vybavenie jej sťažnosti predsedom súdu prvej inštancie malo byť dostatočnou formou zadostučinenia v zmysle § 17 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z. z. Akcentovala, že priet'ahy v posudzovanej veci boli natoľko dlhé a nemajetková ujma jej spôsobená natoľko intenzívna, že nie je možné považovať za ich dostatočnú kompenzáciu iba konštatovanie priet'ahov predsedom súdu prvej inštancie.

3.7. Žalobkyňa navrhla rozsudok odvolacieho súdu zmeniť tak, že odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie zmení a žalovanú zaviazne zaplatiť jej sumu 6.000,- eur a prizná jej nárok na náhradu trov konania. Alternatívne rozsudok odvolacieho súdu v spojení s rozsudkom súdu prvej inštancie zruší a vec vráti súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

4. Žalovaná vo svojom písomnom vyjadrení navrhla dovolanie odmietnuť dôvodiac, že žalobkyňa nevymedziła právnú otázku, pri ktorej riešení by sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala strana sporu v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania a bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie v rámci uplatneného dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP je sčasti prípustné, avšak nie je dôvodné.

6. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je bezpochyby tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v občianskoprávnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých občianskoprávny súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred občianskoprávnym súdom, vrátane dovolacieho konania (napr. rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 4/2011).

7. Dovolanie treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu.

8. Ak by najvyšší súd bez ohľadu na prípadnú neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane (porovnaj rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 172/03).

9. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

10. Dovolateľka prípustnosť svojho dovolania vyvodzuje z ustanovenia § 421 ods. 1 CSP. Aby na základe dovolania podaného podľa tohto ustanovenia mohlo byť rozhodnutie odvolacieho súdu podrobené meritórnemu dovolaciemu prieskumu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 432 ods. 1 CSP), musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti dovolania zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tej právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v ustanoveniach § 431 až § 435 CSP (porovnaj 2Cdo/203/2016, 6Cdo/113/2017, 7Cdo/95/2017). K posúdeniu dôvodnosti dovolania (či dovolateľom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení) môže dovolací súd pristúpiť, len ak sú splnené uvedené predpoklady (po prijatí záveru o prípustnosti dovolania). Aj právna úprava dovolacieho konania obsiahnutá v Civilnom sporovom poriadku, podobne ako predchádzajúca právna úprava, totiž dôsledne odlišuje prípustnosť a dôvodnosť dovolania.

11. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

12. Pre všetky tri procesné situácie, v ktorých § 421 ods. 1 CSP pripúšťa dovolanie, (teda aj pre § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, na ktoré ustanovenie sa dovolateľka odvoláva), má mimoriadny význam obsah pojmu „právna otázka“ a to, ako dovolateľ túto otázku zadefinuje a špecifikuje v dovolaní. Otázkou relevantnou z hľadiska § 421 ods. 1 CSP môže byť len otázka právna (nie skutková otázka). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj o otázku procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Pritom sama polemika dovolateľa s právnymi názormi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia nezodpovedajú kritériu danému týmto ustanovením (1Cdo/51/2017, 2Cdo/71/2018, 3Cdo/172/2018, 4Cdo/95/2017, 5Cdo/87/2017, 6Cdo/128/2017, 7Cdo/99/2018, 8Cdo/169/2018). Ak dovolateľ v dovolaní, prípustnosť ktorého vyvodzuje z tohto ustanovenia, nevymedzí právnu otázku, dovolací súd nemôže uskutočniť meritórny dovolací prieskum, hranice ktorého nie sú vymedzené. V takom prípade nemôže svoje rozhodnutie založiť na predpokladoch alebo domnienkach (o tom, ktorú právnu otázku mal dovolateľ na mysli). Ak by postupoval inak, rozhodol by bez relevantného podkladu (3Cdo/141/2018).

13. V prípade absencie vymedzenia právnej otázky relevantnej podľa ustanovenia § 421 ods. 1 CSP dovolací súd nemôže pristúpiť k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešili prvoinštančný a odvolací súd a v súvislosti s tým „suplovať“ aktivitu dovolateľa (advokáta, ktorý spísal dovolanie a zastupuje dovolateľa); v opačnom prípade by dovolací súd uskutočnil procesne neprípustný bezbrehý dovolací prieskum, priečiaci sa koncepcii právnej úpravy dovolania a dovolacieho konania.

14. V neposlednom rade je dovolací súd viazaný dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP). Rovnako tak je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP).

15. Z dovolania vyplýva, že žalobkyňa vytýka odvolaciemu súdu (ako i súdu prvoinštančnému) viacero nesprávností, sčasti namieta, že rozhodnutie odvolacieho súdu nie je podložené náležitým zistením skutkových okolností významných pre správne právne posúdenie veci, kritizuje správnosť jeho právnych úvah, náhľadov a záverov, ako aj neopodstatnenosť niektorých jeho konštatovaní. Za nesprávne právne posúdenie, pri ktorom sa mal odvolací súd odkloniť od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu reprezentovanej uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 6Cdo/193/2011 považovala „odmietnutie nižšími súdmi posudzovať nemajetkovú ujmu vzniknutú jej v dôsledku prietáhov v exekučnom konaní počas celej doby jeho trvania, t. j. počas 8 rokov a 7 mesiacov a nie len v časovom úseku 34 mesiacov, ktorý bol predmetom jej sťažnosti posudzovanej predsedom súdu prvej inštancie“. Dovolateľka polemizovala i s tým názorom súdu prvej inštancie, podľa ktorého „podmienkou pre vznik nároku na náhradu škody spôsobenú nesprávnym úradným postupom, má byť i preukázanie jej vlastnej aktivity urgovaním odstránenia prietáhov, hoci zákon žiadnu takú podmienku nestanovuje“, a tiež s názorom, podľa ktorého „vybavenie sťažnosti predsedom súdu prvej inštancie malo byť dostatočnou formou zadosťučinenia v zmysle § 17 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z. z.“. Žalobkyňa v dovolaní dôvodila i tým, že „skutočnosť, že exekučné konanie, v ktorom došlo k prietahom, bolo právoplatne zastavené, je pre posúdenie uplatneného nároku irelevantná. Nemajetková ujma totiž vznikla v dôsledku prietáhov v exekučnom konaní, ku ktorým preukázateľne došlo, preto ani zastavenie exekučného konania, na tom nemôže nič zmeniť“. Ani pri posudzovaní dovolania žalobkyne podľa obsahu tohto mimoriadneho opravného prostriedku (§ 124 ods. 1 CSP) však vychádzajúc z uvedeného z neho nevyplýva, konkrétne ktorou „právnou“ otázkou (odvolacím súdom riešenou odlišne od ustálenej praxe odvolacieho súdu) bola podľa jej názoru založená prípustnosť ňou podaného dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ CSP. V dôsledku nevymedzenia právnej otázky relevantnej v zmysle tohto ustanovenia neboli dané predpoklady pre uskutočnenie meritórneho dovolacieho prieskumu danej časti jej dovolania, pretože platí už vyššie uvedené, že iba prostá kritika správnosti právnych úvah, náhľadov a záverov vyjadrených súdom v napadnutom rozhodnutí, ako aj neopodstatnenosť niektorých jeho konštatovaní a skutkové otázky netvorí rámec nesprávneho právneho posúdenia (§ 432 ods. 1 CSP), a to o to viac, že dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd.

16. Navyše žalobkyňa v súvislosti s dovolaním podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP v časti podľa predchádzajúceho odseku ani neoznačila relevantnú ustálenú prax odvolacieho súdu, od ktorej sa mal odvolací súd svojím rozhodnutím odkloniť. Pokiaľ dovolateľka označila rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 6Cdo/193/2011, v predmetnom rozhodnutí dovolací súd neriešil žiadnu právnu otázku, potom ani otázku, ktorá by súvisela s posudzovanou vecou, čo vyplýva z odôvodnenia tohto rozhodnutia, ktorým najvyšší súd bez akéhokoľvek právneho posudzovania dovolanie žalovanej Slovenskej republiky, voči ktorej bol uplatňovaný nárok na náhradu škody podľa zákona č. 514/2003 Z. z., konkrétne vo forme náhrady nemajetkovej ujmy za nesprávny úradný postup spočívajúci v neprimeranej dĺžke trestného konania, odmietol pre jeho neprípustnosť.

17. Z dovolania (bod 3.4.) vyplýva vyvodzovanie prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, i v rámci koncipovanej právnej otázky „aké skutočnosti musí žalobca v konaní o náhradu škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom (konkrétne prietahy v súdnom konaní) preukázať a akým spôsobom tak má urobiť...“. Najvyšší súd v snahe pokúsiť sa autenticky porozumieť dovolateľovi, pri upustení požadovať akúsi dokonalú formuláciu dovolacej otázky, a to i napriek tomu, že nosnou konštrukciou vysloveného právneho záveru odvolacieho súdu o neunesení dôkazného bremena žalobkyňou boli okolnosti skutkové, a žalobkyňa okrem už spomínaného uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 6Cdo/193/2011 inú relevantnú ustálenú prax odvolacieho súdu, od ktorej sa mali sudy svojimi rozhodnutiami odkloniť neuviedla, odkazovala ale na rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „EŠLP“) vo veci *Case of Apicella v. Taliansko* zo dňa 29. marca 2006, vyvodil z uvedenej časti dovolania žalobkyňou namietané nesprávne právne posúdenie danej veci zo strany odvolacieho súdu pri riešení otázky, „či dôkazná povinnosť na preukázanie splnenia kvalifikovaných podmienok pre priznanie nemajetkovej ujmy, ako i kritérií pre určenie jej výšky, stíha výlučne poškodeného“, ktorou otázkou sa

strany sporu, prípadne aj súd v konaní zaoberali, a na vyriešení ktorej v konečnom dôsledku aj založili dovolaním napadnuté rozhodnutie.

18. Pojem ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu vysvetlil najvyšší súd vo viacerých rozhodnutiach (napr. sp. zn. 6Cdo/129/2017). Za ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu treba považovať predovšetkým rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky, vydávanej Najvyšším súdom Slovenskej republiky od 1.1.1993 pod pôvodným názvom Zbierka rozhodnutí a stanovísk súdov Slovenskej republiky (pokiaľ neboli v neskoršom období judikátorne prekonané), ako i rozhodnutia najvyššieho súdu, v ktorých bol opakovane potvrdený určitý právny názor, alebo výnimočne aj jednotlivé rozhodnutie, pokiaľ neskôr vydané rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v tomto rozhodnutí nespochybnili, prípadne ich akceptovali a vecne na ne nadviazali (uznesenie najvyššieho súdu zo 6. marca 2017, sp. zn. 3Cdo/6/2017). Do ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v zmysle § 421 ods. 1 CSP treba zahrnúť aj naďalej použiteľné, legislatívnymi zmenami a neskoršou judikátúrou neprekonané civilné rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierkach súdnych rozhodnutí a stanovísk vydávaných Najvyššími súdmi ČSSR a ČSFR, v Bulletine Najvyššieho súdu ČSR a vo Výbere rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu SSR a napokon aj rozhodnutia, stanoviská a správy o rozhodovaní súdov, ktoré boli uverejnené v Zborníkoch najvyšších súdov č. I., II. a IV. vydaných SEVT Praha v rokoch 1974, 1980 a 1986 (uznesenie najvyššieho súdu z 24. januára 2018 sp. zn. 6Cdo/29/2017, publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky ako judikát R 71/2018). S prihliadnutím na čl. 3 CSP sú významným postulátom pre rozhodovaciu činnosť najvyššieho súdu aj rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky a Európskeho súdu pre ľudské práva, prípadne Súdneho dvora Európskej únie.

19. Právnym posúdením veci je aplikácia práva na zistený skutkový stav. Je to činnosť súdu spočívajúca v podradení zisteného skutkového stavu príslušnej právnej norme, ktorá vedie k záveru o právach a povinnostiach účastníkov právneho vzťahu. Právne posúdenie je všeobecne nesprávne, ak sa súd dopustil omylu pri tejto činnosti, t. j. ak posúdil vec podľa právnej normy, ktorá na zistený skutkový stav nedopadá, alebo správne určenú právnu normu nesprávne vyložil, prípadne ju na daný skutkový stav nesprávne aplikoval.

20. Podľa § 17 zákona č. 514/2003 Z. z., uhrádza sa skutočná škoda a ušlý zisk, ak osobitný predpis neustanovuje inak. (ods. 1) V prípade, ak iba samotné konštatovanie porušenia práva nie je dostatočným zadosťučinením vzhľadom na ujmu spôsobenú nezákonným rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom, uhrádza sa aj nemajetková ujma v peniazoch, ak nie je možné uspokojiť ju inak. (ods. 2) Výška nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa odseku 2 sa určuje s prihliadnutím najmä na a) osobu poškodeného, jeho doterajší život a prostredie, v ktorom žije a pracuje, b) závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k nej došlo, c) závažnosť následkov, ktoré vznikli poškodenému v súkromnom živote, d) závažnosť následkov, ktoré vznikli poškodenému v spoločenskom uplatnení. (ods. 3)

21. Okruh rozhodujúcich skutočností, ktoré sa týkajú povinností tvrdenia a označenia dôkazov na preukázanie týchto tvrdení, je daný hypotézou hmotnoprávnej normy, ktorá upravuje sporný právny pomer strán. Táto norma zásadne určuje tak rozsah dôkazného bremena (okruh skutočností, ktoré musia byť preukázané), ako aj nositeľa dôkazného bremena. V konaní o náhradu škody spôsobenú orgánom verejnej moci v podobe náhrady materiálnej škody a nemajetkovej ujmy má žalobca bremeno tvrdenia v tom, že žalovaný mu spôsobil škodu a zasiahol do jeho osobnosti a že tento zásah bol objektívne spôsobilý privodiť ujmu na jeho právach, pričom musí nielen uviesť (tvrdiť), ale aj preukázať aká ujma mu vznikla. Z tohto bremena tvrdenia pre žalobcu vyplýva dôkazné bremeno preukázať skutočnosti svedčiace o existencii škody a zásahu. Keď sa domáha náhrady majetkovej, ako i nemajetkovej ujmy, musí na konkrétnych skutkových okolnostiach preukázať, že škoda mu skutočne vznikla, a že zásah nielen mohol, ale aj skutočne vyvolal následnú reakciu v jeho súkromnom živote vrátane kvality života (t. j. duševnej stability, duševného zdravia, ľudskej dôstojnosti, telesnej integrity), rodinnom prostredí, profesionálnej sfére, či v inom prostredí. Len ak sú tieto skutočnosti nesporne preukázané, súd môže skonštatovať, že žalobca uniesol bremeno tvrdenia, ako aj bremeno dôkazu, a

vyvodiť z toho jeho úspech v konaní. Otázkou splnenia povinnosti tvrdenia a povinnosti označiť na preukázanie tvrdení dôkazy, musí súd vždy riešiť so zreteľom na individuálne okolnosti prejednávanej veci.

22. Základné právo na náhradu škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom v zmysle článku č. 46 odsek 3 ústavy nie je absolútne, ale v záujme zabezpečenia právnej istoty podlieha (článok 46 odsek 4 v spojení s článkom 51 odsek 1 ústavy) zákonným obmedzeniam upravujúcim predpoklad) na jeho uplatnenie (rozhodnutie sp. zn. III. ÚS 155/2011). Podmienky, za ktorých vzniká právo na náhradu škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom štátneho orgánu upravuje zákon č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci, ktorý zákon v citovanom § 17 odsek 2 priznáva poškodeným, ktorým vznikla škoda nesprávnym úradným postupom okrem práva na náhradu skutočnej škody a ušlého zisku, aj právo na náhradu nemajetkovej ujmy a to za súčasného splnenia podmienky, že samotné konštatovanie porušenia práva nie je dostatočným zadost'učinením vzhľadom na spôsobenú ujmu, a že nie je možné túto vzniknutú ujmu uspokojiť inak, čo môže byť napríklad formou verejného ospravedlnenia a pod.

23. Dôkazné bremeno sa chápe v spojitosti s procesnou zodpovednosťou za to, že ak v konaní neboli preukázané tvrdenia strany, prejaví sa to v jej procesnom neúspechu. Označenie rozhodujúcich skutočností znamená prezentovanie okolností, od ktorých žalobca v súdnom spore odvodzuje opodstatnenosť svojho nároku a ich označenie má aj procesnoprávne dôsledky. V danom prípade je to samotný zákonodarca, ktorý stanovuje okruh skutočností, na ktoré je potrebné pri určení výšky peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy prihliadnuť, z čoho potom vyplýva, že nárok na peňažnú náhradu nemajetkovej ujmy nemožno vyvodiť už zo samotnej existencie nesprávneho úradného postupu, bez zreteľa na následky dopadu vzniknutej ujmy na jednotlivé stránky života dotknutej osoby, závažnosť ujmy a okolnosti, za ktorých k nej došlo. I keď nečinnosť orgánu verejnej moci, ako i zbytočné prietahy v konaní nepochybne už samé o sebe znamenajú pre poškodeného určitú imateriálnu ujmu, na ktorú skutočnosť dovolateľka v priebehu celého konania poukazovala, to ale poškodeného nezbavuje povinnosti preukázať, v prípade uplatňovania peňažnej náhrady, vznik tejto nemajetkovej ujmy v jednotlivých oblastiach života a intenzitu zásahu, ako aj to, že iba samotné konštatovanie porušenia práva nie je dostatočne účinným a efektívnym prostriedkom na vyváženie či zmiernenie tejto vzniknutej ujmy. Takúto dôkaznú silu nemôžu dosiahnuť len výpoved' poškodeného, ako ani dôkaz o nepriaznivom zdravotnom stave a hmotnej núdzi poškodeného, bez preukázania aj ich príčinnej súvislosti práve s nesprávnym úradným postupom. Hoci aj v dôsledku neprimerane dlhotrvajúceho konania možno ujmu spočívajúcu v neistote poškodeného ohľadne výsledku konania predpokladať, je už predmetom ďalšieho dokazovania posudzovanie, o ujmu akej intenzity ide, kedy je na poškodenom, aby svoje tvrdenia o existencii takých relevantných skutočností, ktoré umocňujú hĺbku zásahu alebo významne ovplyvňujú jeho životnú situáciu, hodnoverne v konaní preukázal.

24. V súvislosti s uvedeným v predchádzajúcom odseku je to práve žalobca ako poškodený, ktorého v spore zaťažuje dôkazné bremeno spočívajúce v povinnosti preukázať (aspoň v základnom rozsahu) skutočnosť, z ktorých by vyplývalo, že mu v dôsledku nesprávneho úradného postupu vznikla nemajetková ujma, na ktorej reparáciu je potrebné priznať aj náhradu v peniazoch. Dôkazná povinnosť na preukázanie splnenia kvalifikovaných podmienok pre priznanie nemajetkovej ujmy, ako i kritérií pre určenie jej výšky, tak stíha výlučne poškodeného (rozhodnutie sp. zn. IV. ÚS 1/2012).

25. Pokiaľ dovolateľka odkazovala na rozsudok Veľkého senátu Case of Apicella v. Taliansko zo dňa 29. marca 2006, je potrebné si uvedomiť, že zákon č. 514/2003 Z. z. ako norma súkromného práva, v prípade splnenia zákonných podmienok pre priznanie nemajetkovej ujmy poškodenému v peniazoch, pri určovaní jej výšky v § 17 ods. 3 ukladá prihliadať najmä na osobu poškodeného, jeho doterajší život a prostredie, v ktorom žije a pracuje, závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k nej došlo, závažnosť následkov, ktoré vznikli poškodenému v súkromnom živote, závažnosť následkov, ktoré vznikli poškodenému v spoločenskom uplatnení. Preto nemožno hovoriť v danom prípade o odškodňovaní morálnej ujmy, ktorá bola priznaná za prietahy v žalobkyňou citovanom rozhodnutí Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) a to v osobitne upravenom konaní bez realizácie

dokazovania, čo je príznačné i pre vnútroštátny ústavný súd, ktoré súdy pri rozhodovaní postupujú podľa noriem verejného práva. Práve v konaniach pred týmito súdmi (Ústavný súd Slovenskej republiky a Európsky súd pre ľudské práva) stačí vo všeobecnosti konštatovanie prieťahov v súdnom konaní, pričom výšku morálnej ujmy (spočívajúcej i stave neistoty ohľadom výsledku konania) nie je potrebné preukazovať, nakoľko táto sa priznáva automaticky v závislosti od prieťahov v konaní. Výplýva to priamo z rozhodovacej činnosti ústavného súdu, týkajúcej sa ústavných sťažností vo veciach zbytočných prieťahov, v rámci ktorých ani ústavný súd pri rozhodovaní o žiadostiach o priznanie primeraného finančného zadostučinenia ako kompenzačného prostriedku nemajetkovej ujmy nepostupuje paušálne, ale vždy vychádza z konkrétnych okolností toho-ktorého prípadu, ktoré konanie žalobkyňa v konečnom dôsledku neiniciovala.

26. I keď je nesporné, že nečinnosť orgánu verejnej moci, či zbytočné prieťahy v konaní dozaista predstavujú pre poškodeného určitú nemateriálnu ujmu, to však poškodeného nezabavuje povinnosti preukázať, v prípade uplatňovania peňažnej náhrady, vznik nemajetkovej ujmy v jednotlivých oblastiach života a intenzitu zásahu, ako aj to, že iba samotné konštatovanie porušenia práva nie je dostatočne účinným a efektívnym prostriedkom na vyvázenie či zmiernenie tejto vzniknutej ujmy. I keď v dôsledku neprimerane dlhotrvajúceho konania je možné ujmu spočívajúcu v neistote poškodeného ohľadne výsledku konania predpokladať, je predmetom samotného dokazovania posúdiť, či ide o ujmu nepatrnú alebo značnú, kedy už nestačí iná forma zadostučinenia (napr. verejné ospravedlnenie, uverejnenie zrušujúceho rozsudku a stručného znenia odôvodnenia a pod.). Inými slovami poškodeného zaťažuje nielen povinnosť tvrdiť existenciu relevantných skutočností umocňujúcich zásah do kvality života alebo ovplyvnenie životnej situácie, ktorými odôvodňuje vznik nemajetkovej ujmy za nesprávny úradný postup súdu spočívajúci v zbytočných prieťahoch v súdnom konaní, ale aj povinnosť tieto skutočnosti v konaní hodnoverne preukázať.

27. Iná argumentácia (vrátane žalobkyňou predostretej v dovolaní) by podľa dovolacieho súdu bola v rozpore s ustanovením § 17 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z.z., ktorý nepochybne vznik nároku na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch okrem existencie samotného nesprávneho úradného postupu podmieňuje i tým, že na poskytnutie primeraného zadostučinenia nepostačuje konštatovanie porušenia práva a vzniknutú nemajetkovú ujmu nemožno reparovať inak.

28. Z dôvodov vyššie uvedených dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie žalobkyne neopodstatnene smeruje proti takému rozsudku odvolacieho súdu, ktorý nespočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Najvyšší súd preto jej nedôvodné dovolanie zamietol podľa § 448 CSP.

29. O trovách dovolacieho konania dovolací súd rozhodol podľa § 255 ods. 1 CSP v spojení s § 453 ods. 1 CSP. Žalovaný mal v dovolacom konaní plný úspech, preto mu proti neúspešnej žalobkyňi vznikol nárok na náhradu trov dovolacieho konania. Najvyšší súd rozhodnutie o trovách dovolacieho konania neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

30. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.